

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВО»

(для студентів 1 курсу заочної форми навчання напрямку
підготовки 6.030601 «Менеджмент»)

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Право» (для студентів 1 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: М. В. Євтушенко. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 22 с.

Укладач: М. В. Євтушенко

Рецензент: доц. А. В. Науменко

Рекомендовано кафедрою правового забезпечення господарської діяльності, протокол № 2 від 18 вересня 2012р.

ЗМІСТ

Стор.

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1.1. Мета, завдання і результат вивчення дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	13
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	14
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни.....	14
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	16
2.1. Тематичний план навчальної дисципліни.....	16
2.2. План лекцій.....	16
2.4. План практичних занять.....	18
2.5. Самостійна робота студентів.....	19
2.6. Індивідуальні завдання.....	19
2.7. Рекомендована література.....	19
2.7. 1 Основна література.....	19
2.7.2 Додаткова література.....	21

ВСТУП

Ті зміни, які відбуваються в соціально-економічній сфері останнім часом, безпосередньо стосуються кожного громадянина нашої країни, і тому потребують підготовки високкваліфікованих фахівців.

В умовах демократизації українського суспільства особливо важливого значення набувають формування, розвиток і закріплення нового мислення, виховання загальної правової культури, високої професійності при вирішенні різноманітних завдань, вироблення почуття відповідальності, справедливості, поваги до закону. Належне засвоєння основних принципів права, правильне його тлумачення і застосування на практиці – все це становить основу майбутньої професійної діяльності.

Мета дисципліни «Право» є формування цілісної системи знань та навичок з українського правознавства, сформованого на базі сучасних досягнень юридичної науки, надання знань щодо питань громадянства, загальної теорії суспільства та держави, держави та права, з природної сутності держави й права, їх форм, з питань співвіднесення цивільного суспільства і держави, основних прав і свобод людей й громадян України, безпосередньої та представницької демократії, й форм державного і територіального устрою України, системи органів держави, місцевого самоуправління, а також засвоєння правових основ галузей законодавства як: адміністративного, та інших галузевих юридичних наук.

Мета вивчення дисципліни «Право» забезпечити підготовку студентів до різних форм аудиторних занять і самостійної роботи з вивчення програми навчального курсу.

В процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять, вирішують практичні завдання щодо основних понять правознавства, оцінки законодавчих альтернатив, обґрунтуванню різних стратегій підприємства. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу курсу є самостійна робота студентів зі спеціальною літературою, нормативними актами з питань законодавчого регулювання економіки.

Програма з навчальної дисципліни «Право» розроблена на основі: Програми нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалавра на пряму підготовки 6.030601 «Менеджмент».

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Право» розроблена для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент».

1.1. Мета, предмет і результат вивчення дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Право»: підготовка спеціалістів управлінського профілю, що працюватимуть в умовах правової держави та ринкової економіки. У професійному плані вивчення дисципліни спрямоване на правове регулювання у сфері виробничих відносин. майбутній фахівець повинен опанувати необхідний мінімум правових знань як передумови успішної виробничої діяльності.

Завданням вивчення дисципліни є формування у студента знань про основоположні відомості з теорії держави і права, основи цивільного, трудового, сімейного, адміністративного та кримінального права, вмінь орієнтуватися в чинному законодавстві, аналізувати зміст нормативних актів, застосовувати теоретичні знання та принципи нормативних актів у практичному житті; навичок щодо роботи з нормативно-правовими актами; правильного користування юридичною термінологією, правильного застосування правових норм у виробничо-службовій діяльності.

Результатом вивчення дисципліни слід вважати отримання студентами комплексу знань з теорії держави і права, основи цивільного, трудового, сімейного, адміністративного та кримінального права України та здобуття навичок практичного застосування цих прав.

Метою вивчення дисципліни «Адміністративне право» є необхідність підготовки фахівців сфери управління, що працюватимуть в умовах побудови правової держави та ринкової економіки; вивчення сукупності правових норм, які регулюють суспільні відносини і формуються під час забезпечення органами виконавчої влади реалізації та захисту прав, свобод і інтересів фізичних і юридичних осіб, а також у процесі державного управління економічним, соціально-культурним та адміністративно-політичним будівництвом у державі.

Результатом вивчення дисципліни є здобуття знань про особливості адміністративно-правового регулювання управлінських відносин та чинну систему органів державного управління, форм і методів державного управління, національною економікою соціально-культурним та адміністративно-політичним устроєм, а також міжгалузевому державного управління, вміння застосовувати набуті теоретичні знання у вирішенні правових питань у практичній діяльності.

В структурно-логічній схемі підготовки магістра є вихідною і передуює вивченню дисциплін професійного блоку.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця наведено в табл. 1.

Таблиця 1 - Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Вихідна	Право (Господарське право), Право (Трудове право)

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1 ПРАВО

4,0 / 144

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ. 1.1 Основи теорії держави. Основи державного управління і державна влада.

- 1. Державне управління і державна влада. Основи теорії держави.** Основні теорії походження держави і права. Поняття й ознаки держави. Поняття функцій держави. Внутрішні й зовнішні функції держави. Класифікація держав за їхньою ознакою (форми правління, державного устрою, політичні режими). Держави, які існували на території України. Державний механізм. Державний апарат. Правова держава: поняття та її ознаки, шляхи формування правової держави в Україні.
- 2. Загальне поняття права.** Основні значення терміну «право». Право у загальносоціальному розумінні. Право як об'єктивна категорія, його поняття та співвідношення з іншими основними видами соціальних норм. Основні ознаки, властивості, характерні риси права. Зв'язок права і держави. Взаємодія правових техніко-технологічних у сфері торговельно-економічної діяльності. Суб'єктивне право та його співвідношення з правом в об'єктивному розумінні.
- 3. Норми права.** Поняття та основні ознаки, що характеризують норми права. Структура правової норми: диспозиція, гіпотеза, санкція. Співвідношення структури норм права та структурних частин нормативного акта. Класифікація норм права та їхніх елементів: за суб'єктами, що їх ступенем визначеності і способом вираження правил поведінки; правовою природою тощо.
- 4. Джерела права.** Поняття джерела права, його різні значення система джерел (форм права). Нормативні акти як джерела права та їхня система. Закон як основне джерело у правовій державі, підзаконні нормативні акти. Межі дії нормативних актів. Дія нормативного акта у часі; порядок набирання чинності акта; зворотна сила закону. Дія нормативного акта у просторі; екстериторіальність. Дія нормативного акта за колом осіб; імунітет та його різновиди. Систематизація законодавства: поняття, форми.
- 5. Система права.** Поняття системи права. Поняття галузі права. Предмет, метод, та юридичний режим регулювання як класифікаційні підстави галузевої систематизації правових норм. Основні галузі права та загальна характеристика їхнього змісту та джерел: конституційне, цивільне, трудове,

адміністративне, фінансове, сімейне, земельне, кримінальне, цивільно-процесуальне, кримінально-виконавче. Система права та системи законодавства, комплексні галузі права. Підгалузі права та правові інститути. Правотворення як процес самоорганізації права.

6. **Реалізації права.** Поняття, форми та способи реалізації норм права. Взаємозв'язок норми права та правовідносин. Поняття та структура (елементи) правовідносин: учасники, їхні суб'єктивні права та обов'язки, об'єкт правовідносин. Юридичні факти. Застосування права як форма його реалізації. Стадії процесу застосування норм права. Поняття тлумачення норм права. Види і способи тлумачення норм права.
7. **Поняття законності і правопорядку. Правопорушення та юридична відповідальність.** Поняття законності, правопорядку, суспільного порядку та дисципліни. Гарантії законності. Правова культура: зв'язок із загальною культурою. Види правової культури. Професійна правова культура спеціалістів торговельно-економічного профілю. Правомірна поведінка і правопорушення. Правопорушення як підстави юридичної відповідальності. Склад правопорушення, зміст його елементів. Види правопорушень. Загальне поняття юридичної відповідальності. Мета і принципи юридичної відповідальності.
8. **Основи цивільного права та цивільно-правових відносин.** Поняття цивільного права. Цивільно-правові відносини: майнові відносини, цивільно-правові відносини. Метод цивільно-правового регулювання. Об'єкти цивільно-правових відносин. Джерела та система цивільного права. Відносини власності: поняття та зміст права власності. Види форм власності. Суб'єкти цивільного права. Громадяни (фізичні особи), їхні основні юридичні властивості як суб'єктів цивільно-правових відносин. Поняття і зміст цивільно-правової правоздатності і дієздатності: повна, неповна, часткова. Обмеження дієздатності. Визнання громадянина недієздатним. Спеціальна правосуб'єктність юридичних осіб. Органи юридичних осіб. Порядок виникнення, реорганізації та ліквідації юридичних осіб.
9. **Цивільно-правові угоди (правочини).** Представництво в цивільному праві. Поняття та класифікація (види) угод. Умови дійсності цивільно-правових угод. Форма угод: усна та письмова, їхні різновиди. Правові аспекти додержання відповідної форми угоди. Визнання угоди недійсною та правові наслідки виконання недійсної угоди. Реституція та варіанти вирішення питань про її застосування. Застосування реституції до конкретних випадків порушення умов дійсності угод. Види недійсних угод. Поняття представництва. Сфера та межі дії представництва (представника). Підстави, за яких виникають повноваження з представництва. Доручення. Форма і строк доручення. Передоручення. Припинення доручення. Наслідки скасування доручення.
10. **Зобов'язальне право.** Поняття цивільно-правового зобов'язання. Суб'єкт, предмет та підстави виникнення зобов'язань. Цивільний договір як підстави

виникнення зобов'язань. Види зобов'язань (договорів). Процес (порядок) укладання договору. Загальні умови виникнення зобов'язань.

11. **Основи адміністративного та кримінального права. Адміністративна відповідальність та інші заходи адміністративного примусу.** Державне управління (здійснення виконавчої влади) як державно-правова категорія та його місце в системі соціального управління. Поняття адміністративно-правових відносин та адміністративного права. Адміністративний примус у системі методів державного управління. Адміністративне-деліктне право як підгалузь адміністративного права. Адміністративна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності. Характеристика адміністративного правопорушення. Види адміністративних стягнень та їхній зміст. Система адміністративних правопорушень. Органи, що розглядають справи про адміністративні правопорушення. Адміністративні правопорушення в системі торгівлі і громадського харчування. Поняття, підстави і умови правомірності безпосереднього адміністративного примусу.
12. **Державне управління і державна влада.** Управління як соціальне явище. Соціальне управління. Ознаки соціального управління. Технічне управління. Біологічне управління. Державне управління та його характерні риси. Принципи державного управління. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права. Адміністративне право. Державне управління в умовах проведення в Україні адміністративної реформи.
13. **Предмет і система адміністративного права.** Адміністративне право як галузь права. Предмет адміністративного права. Метод адміністративного права. Особливості адміністративно-правового регулювання управлінських відносин. Суб'єкт управління. Об'єкт управління. Адміністративне нормотворення. Адміністративне розпорядництво. Адміністративні заходи правоохоронного характеру. Система адміністративного права. Загальна частина адміністративного права. Особлива частина адміністративного права. Особлива частина адміністративного права. Адміністративне право та інші галузі права. Наука адміністративного права.
14. **Адміністративно-правові норми та відносини.** Поняття, види та особливості адміністративно-правових норм. Дія адміністративно - правових норм. Структура адміністративно-правових норм. Джерела адміністративного права. Кодифікація. Інкорпорація. Поняття адміністративно-правових відносин. Ознаки адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Суб'єкти адміністративно-правових відносин. Адміністративна правоздатність та дієздатність суб'єктів. Об'єкти адміністративно-правових відносин. Зміст адміністративних правовідносин. Юридичні факти.
15. **Суб'єкти адміністративного права України.** Громадяни – найбільша група суб'єктів адміністративно-правових відносин. Основи адміністративно-правового громадян України. Комплекс прав та обов'язків.

Гарантії реалізації прав та обов'язків. Адміністративна правоздатність громадян. Адміністративна дієздатність громадян. Права та обов'язки громадян у сфері виконавчої влади. Звернення громадян: пропозиція (зауваження), заява (клопотання), скарга. Адміністративно-правовий статус іноземних громадян та осіб без громадянства.

16. Президент України як суб'єкт адміністративного права. Президент України – глава держави. Президент України і виконавча діяльність. Президент України і виконавча влада. Повноваження Президента України. Секретаріат Президента України. Основні завдання Президента України. Функції Секретаріату Президента України. Організаційна структура Секретаріату Президента України.

17. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права. Поняття органів виконавчої влади. Ознаки органів виконавчої влади. Правове становище органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади. Особливість побудови та функціонування органів виконавчої влади (розпорядництво, підпорядкованість, підконтрольність, підзвітність, координація). Правове становище Кабінету Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади (міністерство, державний комітет (державна служба), центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом). Урядові органи державного управління (департаменти, інспекції, служби). Органи виконавчої влади Автономної республіки Крим. Місцеві державні адміністрації (обласні державні адміністрації, міські державні адміністрації міст Києва та Севастополя, районні державні адміністрації).

18. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права. Поняття державної служби в Україні. основні принципи державної служби. Етика поведінки державного службовця. Поняття посади та посадової особи. Види державних службовців: допоміжний (технічний) персонал, спеціалісти, посадові особи та інші. Обов'язки державних службовців. Відставка державних службовців. Особливості припинення державної служби. Відповідальність державних службовців.

19. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права. Поняття об'єднань громадян. Види об'єднань громадян. Характерні ознаки об'єднань громадян. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян. Вимоги до статуту (положення) об'єднань. Вимоги до статуту (положення) об'єднань громадян. Легалізація та правосуб'єктність об'єднань громадян. Відповідальність об'єднань громадян за правопорушення.

20. Форми державного управління. Поняття форми «державного управління». Правові форми «державного управління». Неправові форми «державного управління». Видання нормативних актів України. Видання індивідуальних (ненормативних, адміністративних) актів управління. Проведення організаційних заходів. Здійснення матеріально-технічних операцій. Поняття правових актів державного управління. Ознаки та юридичне значення актів управління. Підзаконність актів управління. Класифікація актів державного управління. Акти Президента України. Акти Кабінету

Міністрів України. Акти центральних органів виконавчої влади. Акти місцевих органів виконавчої влади. Акти органів місцевого самоврядування. Вимоги до правових актів управління. Вимоги загального характеру. Соціально-юридичні вимоги. Організаційно-технічні вимоги. Дія актів державного управління. Зміна, припинення, зупинення та скасування актів державного управління. Адміністративний договір як форма державного управління.

21. **Адміністративно-правові методи.** Поняття адміністративно-правових методів управління. Характерні риси методів управління. Види адміністративно-правових методів. Загальні та спеціальні методи управління. Наукові і ненаукові. Державні і громадські. Прямого і непрямого впливу. Демократичні і диктаторські. Адміністративні і економічні. Методи переконання та примусу. Адміністративний примус та його види. Характерні риси адміністративного примусу. Заходи адміністративного запобігання (адміністративно-попереджувальні заходи). Заходи припинення правопорушень. Заходи припинення загального призначення. Заходи припинення спеціального призначення. Адміністративні стягнення.
22. **Адміністративна відповідальність.** Поняття адміністративної відповідальності. Основні риси адміністративної відповідальності. Законодавчі основи адміністративної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності. Адміністративне правопорушення (проступок) та його ознаки. Склад адміністративного правопорушення. Об'єкт адміністративного правопорушення. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб'єкт адміністративного правопорушення. Строки притягнення до адміністративної відповідальності. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. Дисциплінарна відповідальність. Підстави дисциплінарної відповідальності.
23. **Адміністративно процесуальна діяльність.** Поняття адміністративного процесу. Характерні ознаки адміністративного процесу. Мета й завдання адміністративного процесу. Суб'єкти адміністративного процесу. Учасники адміністративного процесу. Принципи адміністративного процесу. Структура адміністративного процесу. Структура адміністративного процесу. Характеристика окремих адміністративних правопорушень. Стадії адміністративної процесуальної діяльності. Адміністративна юрисдикція. Поняття адміністративної юстиції.

ЗМ. 1.2 Основи адміністративно-правової організації управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферами .

1. Правові засади управління економікою. Необхідність і характер державного управління економікою. Зміст державного керівництва у сфері економіки. Система центральних і місцевих органів управління у сфері економіки. Повноваження Кабінету Міністрів України. Повноваження Міністерства економіки України. Державна інспекція з контролю за цінами.

Управління економіки місцевих державних адміністрацій. Казенні підприємства. Правові засади організації управління економікою. Державний контроль нагляд у сфері економіки.

2. Управління промисловістю. Організаційно-правові засади управління промисловістю. Система органів управління промисловістю. Повноваження Кабінету Міністрів України. Повноваження Міністерства промислової політики України. Управління місцевих державних адміністрацій. Промислові об'єднання та промислові підприємства. Правове становище адміністрацій промислових об'єднань та промислових підприємств. Державний контроль і нагляд в управління промисловістю. Адміністративна відповідальність за правопорушення в промисловості.

3. Управління у сфері соціального захисту населення. Організаційно-правові засади управління соціальним захистом населення. Загальна характеристика законодавства у сфері соціального захисту населення. Система органів соціального захисту населення. Міністерство праці та соціальної політики, його завдання та функції. Пенсійний фонд України. Відомчі та місцеві органи соціального забезпечення. Місцеве самоврядування і соціальний захист населення.

4. Управління обороною. Організаційно-правові засади управління обороною. Воєнна доктрина України. Повноваження державних органів у сфері оборони. Організація оборони. Міністерство оборони України. Військова служба у Збройних силах України.

5. Управління національною безпекою. Організаційно-правові засади управління національною безпекою. Суб'єкти забезпечення національної безпеки загальної компетенції. Служба безпеки України і підпорядковані їй органи. Управління державної охорони України. Державна охорона при МВС України. Державна служба у справах охорони державного кордону України. Державний кордон та його охорона.

6. Управління внутрішніми справами. Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами. Система Управління внутрішніх справ України. Міністерство внутрішніх справ України, його завдання та функції. Структура центрального апарату МВС. Головне управління МВС України в АРК. Головне управління МВС в області. Міське управління МВС України в області, місті Києві та Севастополі. Районний відділ міського управління. Міліція України. Державний нагляд за безпекою дорожнього руху. Внутрішні війська МВС України.

7. Управління закордонними справами. Організаційно-правові засади управління закордонними справами. Основні напрями зовнішньої політики України. Повноваження Верховної Ради України у зовнішньополітичній діяльності. Повноваження Президента України. Повноваження Кабінету Міністрів України. Міністерство закордонних справ України, його завдання та функції. Дипломатичне представництво України. Консульські установи України. Торговельно-економічні місії. Адміністративно-правове регулювання в'їзду в Україну і виїзду з України.

8. Організаційно-правові засади управління фінансами. Органи управління фінансами. Повноваження Верховної Ради України. Повноваження Президента України. Повноваження Кабінету Міністрів України. Органи управління спеціальної компетенції. Міністерство фінансів України. Фінансові органи місцевих державних адміністрацій. Державне казначейство України. Державна податкова адміністрація України. Управління в галузі бюджетної діяльності. Управління системою оподаткування. Управління в галузі кредитування і страхування. Управління грошовим обігом і системою валютного регулювання. Фінансовий контроль. Адміністративна відповідальність за правопорушення в галузі фінансів.

9. Управління митною справою. Організаційно-правові засади управління митною справою. Загальна характеристика митного законодавства. Органи управління митною справою. Державна митна служба України. Регіональні митниці. Митний контроль. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.

10. Управління юстицією. Організаційно-правові засади управління юстицією. Загальна характеристика законодавства у сфері юстиції. Система органів управління у галузі юстиції. Реєстрація актів громадянського стану. Організація нотаріальної служби. Взаємовідносини органів юстиції з судовою системою. Органи юстиції та адвокатура.

11. Управління освітою. Організаційно-правові засади управління освітою. Система освіти в Україні. Структура освіти. Рівні освіти. Принципи освіти. Управління освітніми закладами. Система і повноваження органів управління освітою. Міністерство освіти і науки України, його завдання та функції. Інші міністерства та відомства України, яким підпорядковані заклади освіти. Вища атестаційна комісія України. Міністерство освіти АРК. Компетенція місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в галузі освіти. Державний контроль за діяльністю освітніх закладів. Організація державного управління наукою. Органи управління наукою. Наукові заклади і наукові товариства. Національна академія наук України. Галузеві академія наук. відомча та вузівська наука.

12. Управління охороною здоров'я населення. Організаційно-правові засади управління охороною здоров'я населення. Система органів управління охороною здоров'я населення загальної компетенції. Кабінет Міністрів України. Органи управління охороною здоров'я населення спеціальної компетенції. Міністерство охорони здоров'я України, його завдання та функції. Місцеві органи управління охороною здоров'я. Правове становище установ охорони здоров'я. Санітарно-епідеміологічний нагляд.

13. Управління культурою. Організаційно-правові засади управління культурою. Загальна характеристика законодавства в сфері культури. Органи управління культурою. Міністерство культури і мистецтв України. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. Правове регулювання діяльності закладів і установ культури. Державний комітет архівів України. Академія мистецтв України. Місцеве самоврядування і культура.

Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи (за робочими навчальними планами денної та заочної форм навчання) наведено в табл. 2.

Таблиця 2 – Розподіл обсягу навчальної роботи студента

Спеціальність, спеціальізація (шифр, абревіатура)	Всього го кре дит / годин	Семестр	Години								Екзамен (семестр)	Залік (семестр)
			Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП/КР	РГР		
МГКТС	4,0/144	1	14	6	8	-	130	+	-	-	-	1

1. 3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги до студентів при вивченні дисципліни

Дана дисципліна передусє вивченню дисциплін професійного блоку.

Завданням вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців **знань про:**

- сутність адміністративного права, його зв'язок з державним управлінням;
- чинне адміністративне законодавство;
- функції та принципи державного управління;
- систему виконавчої влади, правове положення суб'єктів, що її здійснюють;
- форми та методи державного управління;
- поняття та види адміністративного примусу та адміністративної відповідальності;
- поняття та принципи адміністративного процесу, його структуру;
- способи забезпечення законності;
- соціально-адміністративні правові режими;
- особливості галузевого та міжгалузевого управління.

вмінь:

- тлумачити та застосовувати чинне адміністративне законодавство;
- правильно використовувати в практичній діяльності методи державного управління;
- готувати акти державного управління та приймати управлінські рішення юрисдикційні та інші акти;

- здійснювати функції щодо забезпечення законності в державному управлінні при розгляді справ про адміністративні правопорушення.

1.4 Рекомендована основна навчальна література з дисципліни

1. Атамась Г.О. Правознавство: навч. посіб. для студентів усіх спец. вищ. навч. закл.] / Г. О. Атамась, А. П. Шелепов, А. М. Якутка // Нац. ун-т. «Львів. політехніка».- Л.: Вид-во нац. ун-ту «Львів. політехніка»,2004.
2. Основи права України: навч. посіб. для студентів неюрд. спец. спец. вищ. навч. закл.] /В.Я. Бурак, О. В. Грищук, П.Ф. Гураль та ін.; В. Л. Ортинський (ред.). – 2-ге вид., переробл. і допов.- Л.: Оріяна-Нова, 2005.
3. Крегул Ю.І. Основи правознавства : навч. посіб./ Ю.І. Крегул.- К.: Київ. нац.торг-економ. ун-т, 2007.
4. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія/О. В. Кузьменко. – К.: Атіка,2005.
5. Основи адміністративного судочинства в Україні: навч. посіб. для юрид. ф-тів та юрид. клінік/ за заг. ред. Н. В. Алєнсадрової, Р. О. Куйбіди. – К.: Конус-Ю, 2006.
6. Крегул Ю. І. Административное право Украины: навч. посіб. [практикум / Ю. І. Крегул. – К.: Київ.нац. торг.- екон.ун-т.,2004.

1.5 Анотація програми навчальної дисципліни «Право».

Мета вивчення дисципліни: підготовка спеціалістів управлінського профілю, що працюватимуть в умовах правової держави та ринкової економіки. У професійному плані вивчення дисципліни спрямоване на правове регулювання у сфері виробничих відносин. майбутній фахівець повинен опанувати необхідний мінімум правових знань як передумови успішної виробничої діяльності.

Завданням вивчення дисципліни є формування у студента знань про основоположні відомості з теорії держави і права, основи цивільного, трудового, сімейного, адміністративного та кримінального права, вмінь орієнтуватися в чинному законодавстві, аналізувати зміст нормативних актів, застосовувати теоретичні знання та принципи нормативних актів у практичному житті; навичок щодо роботи з нормативно-правовими актами; правильного користування юридичною термінологією, правильного застосування правових норм у виробничо-службовій діяльності.

Аннотация программы учебной дисциплины «Право».

Цель изучения дисциплины: подготовка специалистов управленческого профиля, работающих в условиях правового государства и рыночной экономики. В профессиональном плане изучения дисциплины направлено на правовое регулирование в сфере производственных отношений. будущий

специалист должен овладеть необходимым минимумом правовых знаний как предпосылки успешной производственной деятельности.

Задачей изучения дисциплины является формирование у студента знаний об основополагающих сведениях по теории государства и права, основах гражданского, трудового, семейного, административного и уголовного права, умений ориентироваться в действующем законодательстве, анализировать содержание нормативных актов, применять теоретические знания и принципы нормативных актов в практической жизни; навыков работы с нормативно-правовыми актами; правильного пользования юридической терминологией, правильного применения правовых норм в производственно-служебной деятельности.

Annotation of the program of educational discipline " Law".

Purpose of study of discipline : training management profile, operating under the rule of law and market economy. Professionally, the discipline is aimed at legal regulation in the sphere of industrial relations. future specialist must possess the minimum necessary legal knowledge as a prerequisite for the successful production activities.

Task of study of discipline": discipline study is to develop a student's knowledge about basic information on the theory of law, basic civil, labor, family, administrative and criminal law skills to navigate the current legislation, to analyze the content of regulations to apply theoretical knowledge and principles of regulations in practical life; skills for working with regulations, proper use of legal terminology, the correct application of legal norms in production and service activity

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура робочої програми навчальної дисципліни «Право» наведена в табл. 3.

Таблиця 3 – Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни підготовки магістра	Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних до ЄCTS –4,0/144 Самостійна робота: 130	Напрям підготовки 6.130601 «Менеджмент» Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Нормативна Рік підготовки 1; Семестр: 1/1
Кількість годин усього: 144		Лекцій 6; практичних занять 8
		Вид контролю - залік

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних лекційних занять. Особливе значення в процесі вивчення курсу і закріплення знань відіграє самостійна робота студентів у вивченні нормативних документів, Конвенцій, основної та додаткової літератури. Зазначені види занять розроблені у відповідності до положень Болонської декларації. Дана дисципліна передусє вивченню дисциплін професійного блоку.

2.1 Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни «Право» студент має ознайомитись з програмою дисципліни, її структурою, змістом і обсягом кожного змістового модуля, формами і методами навчання, з усіма видами і методами контролю, знань, методикою їх оцінювання. Навчальний процес здійснюється в такій формі: лекцій, самостійної роботи студента, контрольних заходів.

2.2 Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями

Модуль 1 Право

З.М. 1.1. Основи теорії держави. Основи державного управління і державна влада. Основи теорії держави. Загальне поняття права. Норми права. Джерела права. Система права. Реалізація права. Поняття законності і правопорядку. Державне управління і державна влада. Адміністративно-правові норми та відносини. Суб'єкти адміністративного права України. Президент України як суб'єкт адміністративного права. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права. Форми державного управління. Адміністративно-правові методи. Адміністративна відповідальність. Адміністративно процесуальна діяльність.

З.М. 1.2. Основи адміністративно-правової організації управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферах. Правові засади управління економікою. Управління промисловістю. Управління у сфері соціального захисту населення. Управління обороною. Управління

національною безпекою. Управління внутрішніми справами. Управління закордонними справами. Організаційно-правові засади управління фінансами. Управління митною справою. Управління юстицією. Управління освітою. Управління охороною здоров'я населення. Управління культурою.

2.3 План лекцій

План проведення лекційних занять з навчальної дисципліни «Право» наведено в табл.4.

Таблиця 4 – План проведення лекційних занять

Назва теми	Перелік питань	Кількість годин	Література
Модуль 1. Право			
ЗМ 1.1. Основи теорії держави і права. Основи державного управління і державна влада.			
Основи теорії держави і права. Основи державного управління і державна влада	Основи теорії держави. Загальне поняття права. Норми права. Джерела права. Система права. Реалізація права. Поняття законності і правопорядку. Державне управління і державна влада. Адміністративно-правові норми та відносини. Суб'єкти адміністративного права України. Президент України як суб'єкт адміністративного права. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права. Форми державного управління. Адміністративно-правові методи. Адміністративна відповідальність. адміністративно процесуальна діяльність.	3,0	Основна [1-24] Додаткова [1 - 4]
ЗМ. 1.2. Основи адміністративно-правової організації управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферах			
Основи адміністративно-правової організації управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферах	Правові засади управління економікою. Управління промисловістю. Управління у сфері соціального захисту населення. Управління обороною. Управління національною безпекою. Управління внутрішніми справами. Управління закордонними справами. Організаційно-правові засади управління фінансами. Управління митною справою. Управління юстицією. Управління освітою. Управління охороною здоров'я населення. Управління культурою.	3,0	Основна [1-24] Додаткова [1 – 2, 4]

2.4 План проведення практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування системи практичних знань з проблем становлення, розвитку сучасної науки в Україні. В процесі проведення практичного заняття студенти розглядають як теоретичні питання, так і вирішують ситуативні задачі різного рівня складності. План проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Право» наведено в табл.5.

Таблиця 5 – План проведення практичних занять

Назва теми	Перелік питань	Кількість годин	Література
Модуль 1. Право			
ЗМ 1.1. Основи теорії держави і права. Основи державного управління і державна влада.			
Основи теорії держави і права. Основи державного управління і державна влада	Основи теорії держави. Загальне поняття права. Норми права. Джерела права. Система права. Реалізація права. Поняття законності і правопорядку. Державне управління і державна влада. Адміністративно-правові норми та відносини. Суб'єкти адміністративного права України. Президент України як суб'єкт адміністративного права. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права. Форми державного управління. Адміністративно-правові методи. Адміністративна відповідальність. адміністративно процесуальна діяльність.	4,0	Основна [1-24] Додаткова [1 - 4]
З.М. 1.2. Основи адміністративно-правової організації управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферах			
Основи адміністративно-правової організації управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферах	Правові засади управління економікою. Управління промисловістю. Управління у сфері соціального захисту населення. Управління обороною. Управління національною безпекою. Управління внутрішніми справами. Управління закордонними справами. Організаційно-правові засади управління фінансами. Управління митною справою. Управління юстицією. Управління освітою. Управління охороною здоров'я населення. Управління культурою.	4,0	Основна [1-24] Додаткова [1 -2, 4]

2.5 Самостійна робота студентів

Самостійна робота розрахована на доповнення тих знань, які були отримані на лекції, роботу зі спеціальною літературою, орієнтування студентів на детальне вивчення тих положень національного законодавства України, які вони будуть використовувати у практичній діяльності. До форм самостійної навчальної роботи студентів занять з дисципліни «Право» можна віднести: підготовка до практичних занять; перевірка кожного студента якості індивідуальних знань за запитаннями для самостійної роботи. Форми самостійної роботи студентів наведений в табл. 6.

Таблиця 6 – Форми самостійної роботи студентів

Форми самостійної роботи	Години	Форма звіту
ЗМ 1.1. Основи теорії держави і права. Основи державного управління і державна влада.	65	
1. Огляд основної та додаткової літератури	30	Конспект
2 Самостійний розгляд питань	35	Конспект
ЗМ 1.2. Основи адміністративно-правової організації управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферах	65	
1. Огляд основної та додаткової літератури	30	Конспект
2 Самостійний розгляд питань	35	Конспект
РАЗОМ	130	

2.6 Індивідуальні завдання

Студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу згідно з «Методичними вказівками для самостійної роботи та виконання контрольних завдань з дисципліни «Право».

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль
Виконання та захист контрольної роботи
Підсумковий контроль
Письмовий залік

2.7 Рекомендована література

2.7.1 Основна література

1. Атамась Г. О. Правознавство: навч. посіб. [для студентів усіх спец. вищ. навч. закл.] / Г. О. Атамась, А. П. Шелепов, А. М. Якутка // Нац. ун-т. «Львів. політехніка». – Л.: Вид-во нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2004.

2. Основи права України: навч. посіб. [для студентів неюрд. спец. спец. вищ. навч. закл.] /В. Я. Бурак, О. В. Грищук, П.Ф. Гураль та ін.; В. Л. Ортинський (ред.). – 2-ге вид., переробл. і допов. – Л.: Оріяна-Нова, 2005.
3. Крегул Ю.І. Основи правознавства : навч. посіб./ Ю. І. Крегул. – К.: Київ. нац.торг-економ. ун-т, 2007.
4. Пастухов В. П. Основи правознавства : навч. посіб./ В. П. Пастухов, В. Ф. Пенківський/ В. П. Пастухов (ред.). – К.: Алерта,2005.
5. Правознавства: навч. посіб./ [для студентів вищих навч. закл.] / Наук.метод.центр вищої освіти; Харк.нац.ун-т радіол. електроніки / Ю. Г. Борисенко (упоряд.). – Х.: ХНУРЕ, 2005.
6. Правознавство: підручник/ А. І. Берлач, Д. О. Карпенко, В. С. Ковальській та ін.; В. В. Копейчиков (ред.), А. М. Колодій (ред.). – К.: Юрінком Інтер, 2004.
7. Білоус В. І., Правознавство: метод. вказівки з навчальної дисципліни / В. І. Білоус, І. В. Дмитриченко, М. О. Філіппських . – Миколаїв: НУК,2007.
8. Гончаренко В. Г. Правознавство. Словник термінів : навч. посіб. /В. Г. Гончаренко, Л. М. Астрова, А. М. Бірока та ін. – К.: Юрисконсульт; КНТ, 2007.
9. Єрофеєнко Л. В. Правознавство: навч.- метод. посіб/ Л. В. Єрофеєнко, В. М. Бережний. – Х.:ХНАДУ, 2007.
10. Костенко О. Б. Основи правознавства посібник [для вступників до вищ. навч. закл.]/ О. Б. Костенко . – 2-ге вид. переробл. і допов. – К.: Ін Юре, 2007.
11. Административное право Украины: учебник под общ. ред. С. В. Кивалова. – Х.: Одиссей, 2004.
12. Адміністративна відповідальність (загальні положення та правопорушення у сфері обігу наркотиків): навч. посіб./ за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. І. П. Голосніченка. – К.: КІВС,2003.
13. Адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб./ за заг. ред. доц. А.Т. Комзюка. – Х.: Ун-т. внутр.справ, 1988.
14. Адміністративне право України: Академічний курс: підручник : У 2 т./ ред. колегія: В. Б. Аверянов (голова). – К.: Юрид. думка,2004.
15. Административное право Украины: навч. посіб./ Г. Г. Забарний, Р. А. Калюжний, В.К. Шкарупа. – К.: Вид-во Паливода А. В.,2005.
16. Административное право Украины: підручник/ Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.за ред. Ю. П. Битяка. – К.: Юрінком Інтер, 2001.
17. Ващенко С. В. Основи адміністративного права (загальні поняття, категорії, схеми): навч. посіб./ С. В. Ващенко, М. М. Долгополова. – Запоріжжя: Юрид. ін-т МВС України, 2005.

17. Ведерніков В. А. Административное право Украины: навч. посіб. /В. А. Ведерніков, В. К. Шкарупа. – К.: Центр. навч. л-ри, 2005.
18. Голосніченко І. П. Адміністративний процес: навч. посіб. /І. П. Голосніченко, М. Ф. Стахурський; за заг ред. І. П. Голосніченка. – К.: ГАН, 2003.
19. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: Організаційно-правові засади: монографія / Ю. П. Битяк. –Х.: Право, 2005.
20. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія / В. К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 2004.
21. Хорощак Н. В. Адміністративні стягнення за законодавством України: монографія/ Н. В. Хорощак. – К.: Ін-т держави і права ім. Корещького НАН України, 2004.
22. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія/О. В. Кузьменко. – К.: Атіка,2005.
23. Основи адміністративного судочинства в Україні: навч. посіб. для юрид. ф-тів та юрид. клінік/ за заг. ред. Н. В. Алєнсадрової, Р. О. Куїбїди. – К.: Конус-Ю, 2006.
24. Крегул Ю. І. Административное право Украины: навч. посіб. [практикум] / Ю.І. Крегул. – К.: Київ.нац. торг.- екон.ун-т.,2004.

2.7.2 Додаткова література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України [Текст]: офіц.текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.: станом на 25 січня 2012 р.] // Відомості Верховної Ради України. - 1996.-№30.- Ст. 141.
2. Кодекс про адміністративні правопорушення [Текст]: офіц.текст: за станом на 5 липня 2012 р.// Відомості Верховної Ради України.- 1984.- № 51.- Ст. 1122.
3. Про вибори Президента України [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 8 серпня 2012 р] // Відомості Верховної Ради України. - 1999.- № 14.- Ст. 81.
4. Кодекс адміністративного судочинства України [Текст]: офіц.текст: за станом на 5 липня 2012 р.// Відомості Верховної Ради України.- 2005.- № 35-36.- Ст.446.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма
навчальної дисципліни

«Право»

(для студентів 1 курсу заочної форми навчання напряму
підготовки 6.030601 «Менеджмент»)

Укладач: **ЄВТУШЕНКО** Марина Вікторівна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Ю. Ю. Конюшенко*

План 2012, поз. 258 Р

Підп. до друку 01.10.2012 р.
Друк на ризографі
Тираж 10 пр.

Формат 60х84/16
Ум. друк. арк. 1,2
Зам. № 8692

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №4064 від 12.05.2011 р.